

Bild: TriArt

Lill-Zlatan och morbror raring

I barndomens snåriga kamratlabyrint har Ella – även kallad Lill-Zlatan - valt en tydlig väg, hennes enda vän är morbror Tommy.

När Tommy förälskar sig i Steve förändras villkoren för Ellas och Tommys vänskap och Ella stiftar bekantskap med den kanske mest plågsamma av dödssynderna - avund. Motvilligt tvingas hon förlika sig med det faktum att ensam inte alltid är stark.

Om filmhandledningen

Film är ett spännande och mångfacetterat pedagogiskt verktyg där våra handledningar är till för att vägleda dig som lärare. Åldersrekommendationen, som här sträcker sig mellan förskoleklass och årskurs 5, är just en rekommendation. Du väljer själv om du vill ta upp ett eller flera teman ur frågeställningarna och/eller om man kan viga lite mer tid till fördjupning och närstudier av själva filmmediet. Du känner dina elever bäst och vet vad som kan vara relevant och intressant just för dem. Med den här handledningen kan du även använda klipp ifrån filmen för att ha ett tydligare underlag och stöd för minnet.

Handling

Till ljudet av en Zlatan Ibrahimović-match spelar Ella fotboll ensam på en plan. Hon tycker inte att hon passar in med andra människor och därför har hon bara en vän, sin morbror Tommy. Den här helgen ska hennes föräldrar resa bort. Till Ellas stora besvikelse lämnas hon hos sin mormors familj, trots att hon och Tommy planerat att gå på Gröna Lunds monsterhelg tillsammans. Men Tommy, som jobbar med hårmode, har fullt upp inför sin stundande show.

Hos Ellas mormor bor hennes tre andra, till synes helt identiska, morbröder. Där får inte Ella så stort utrymme och rymmer istället till Tommy. Väl där lyckas hon övertala honom att låta henne stanna och att de ska gå på nöjesparken ändå. Morgonen därpå avbryts deras häng av Tommys kompis Steve från Nederländerna. Han skulle egentligen ha kommit först senare på

kvällen och Tommy bjuder med honom till Gröna Lund. Helgen blir inte alls som Ella hade tänkt sig. Tommy ger mycket av sin uppmärksamhet till Steve och anpassar sig efter honom. Hennes avundsjuka växer ytterligare när han till och med ska sova över. Men Tommy är glad, han tycker Steve och Ella har mycket gemensamt. Till råga på allt bjuder han in Steve till catwalken och den stundande hårshowen. Situationen blir ohållbar för Ella.

Ella umgås ibland med en kille i hennes klass, Otto. Hon har tydligt markerat att de inte är vänner, men de pratar om sina problem med varandra. Otto blev mobbad på sin förra skola, så till den grad att han var tvungen att byta. Utifrån sina erfarenheter föreslår han att Ella ska använda samma taktik mot Steve som han själv utsattes för. Om hon är tillräckligt taskig kanske han tröttnar och försvinner?

Men vad Ella än gör bidrar det bara till att Steves och Tommys relation fördjupas. När hon håller salt i Steves kaffe tycker han det är ett roligt busstreck och när Ella tar Ottos råttor till hjälp för att skrämma bort Steve är det Tommy som blir rädd istället. Efter varje bus uppskattar Tommy Steve mer, kallar honom för superhjälte och kysser honom.

Inte nog med att Tommy visar mer och mer kärlek för Steve, Ellas relation med Otto försvåras när Ottos älskade råttor försvinner. Ella berättar ingenting men Otto anar oråd. Trots det låter han henne fortsätta låna dem samtidigt som han hjälper henne vidare med mobbningsplanen. Tillsammans förstör de Steves frisyr, skapar pinsam stämning med en pruttmaskin, får honom att sjunga falskt på en karaokescen och lurar honom att laga mat som Tommy inte gillar. Men ingenting verkar kunna hejda Tommys förälskelse.

Bild: TriArt

Bild: TriArt

Samtidigt börjar Ella tycka att Steve är lite hygglig trots allt. De spelar fotboll, äter glass och plåstrar om varandra när den andre skadat sig. Precis som hon och Tommy gjort tidigare.

Men när Tommy berättar för Ella att han ska fria till Steve och kanske ska flytta med honom till Nederländerna blir hon väldigt ledsen.

Dagen innan Tommys efterlängtnade show sätter hon in en sista stöt för att göra Steve svartsjuk. Otto levererar blombuketter från sin mammas blomsterbutik så det ser ut som att Tommy har andra beundrare. När Tommy räknar ut hur allt ligger till brister det för dem båda. Ella skriker att hon hatar Steve. Samtidigt räknar Otto ut att Ella tappat bort hans rättor och blir arg även han. Plötsligt har Ella inga vänner kvar alls.

När allt lugnat ned sig återfinns rättorna och Steve visar stor förståelse för att hans relation med Tommy varit svår för Ella. Men när Ella kommer tillbaka till Tommys lägenhet efter att ha lämnat tillbaka rättorna är Steve borta. Ella blir till en början överlycklig, men de roliga minnena tillsammans med Steve gör sig snart påmind.

Ella åker till modeshowen och försonas med Tommy men hon undanhåller honom hans kvarglömda telefon dit Steve skickat ett meddelande. Hon ber istället Tommys assistent översätta det och där framgår att Steve gjort slut och är på väg tillbaka till Nederländerna. Han vill inte förstöra mellan Tommy och Ella. När Tommy väl får reda på det blir han förkrossad och Ella inser att hon måste lösa situationen.

I ilfart tar hon sig med hjälp av sina tre andra morbröder till flygplatsen och hinner i sista sekund att stoppa Steve. Hon ber honom om ursäkt för allt hon har gjort och övertalar honom att följa med tillbaka.

Under Ellas regi möts kärleksparet på catwalken. Tommy kan fria inför den jublande publiken och Steve säger ja. Ella försonas även med Otto och ger honom en pärlplatta med texten BFF (Best Friends Forever).

Filmen och läroplanen

En film som *Lill-Zlatan och morbror raring* kan användas som utgångspunkt för jämförelser med den litterära förlagan och rollfigurer eller scener ur andra filmer och böcker. Jämförelser som kan inspirera till eget skapande inom ämnena bild och svenska.

Lill-Zlatan och morbror raring behandlar nästan oavbrutet mödan som kan krävas för att visa respekt för sina medmänniskor. Ellas fotbollsintresse gör att dilemmat kan betraktas ur såväl ett socialt som sportsligt perspektiv. Filmen kan därmed vara ett verktyg för att tänka över hur man bäst utvecklar sin samarbetsförmåga och tilltro till den egna fysiska förmågan i ämnet idrott och hälsa.

Tommy arbetar i en normbrytande miljö och förälskar sig i en man, en situation med dödsstraff som påföljd i vissa länder. Samtidigt handlar filmen lika mycket om vänskap och utanförskap och samtal om de sätt på vilka filmen behandlar dessa ämnen på kan användas för att nå målen om moraliska frågor, kamratskap och könsroller i ämnet samhällskunskap.

Innan filmen

Lill-Zlatan och morbror raring baseras på Pija Lindenbaums bok med samma namn. Om boken finns tillgänglig på ett bibliotek kan barnen läsa den innan filmvisningen.

- Undersök skillnaden mellan bok och film. Vari består

Bild: TriArt

skillnaderna och varför tror ni att filmen och boken ser olika ut? Vad är det som förenar dem?

Det är tvära kast mellan komik och allvar i filmen. Till exempel dröjer det inte länge efter att Otto berättat hemska minnen av att ha varit mobbad tills att filmen humoristiskt skildrar Ellas planer för att skrämma bort Steve.

- Förbered eleverna att känna av när känslorna i filmen förmedlar förändras. I vilket tempo berättas filmen? Varför? Hur hade filmen uppfattats om filmen varit långsammare eller snabbare?

Tommy har genom sitt yrke tillgång till ett kostymförråd med många spännande dräkter.

- Undersök vilka roller scenografi och kostym spelar i filmen. Hur hade filmen kunnat skildra Ellas och Tommys monsterintresse om de inte haft den kostym de har under besöket på Gröna Lund?

Filmens form och innehåll

Kärlek och vänskap

På lyckokakan Ella öppnar står det ”Friends are the flowers in the garden of life”. Under filmens gång går hon från att endast vilja ha en vän, som dessutom är en vuxen, till att känna motsatsen.

- Varför tror ni att det inledningsvis är så viktigt för Ella att bara ha en vän? Vad kan ha hänt tidigare i hennes liv som gjort att hon har fattat det beslutet? Otto blev mobbad på sin tidigare skola och berättar för henne om vad de gjorde med honom. Trots insikten om mobbningens konsekvenser bestämmer de sig för att an-

vända samma metod på Steve.

- Varför tror ni att Otto i stället inte varnar Ella för att använda den metoden? Har ni varit med om någon situation där medmänniskor valt mobbningen som verktyg? Hur kan man säga till och stoppa det?

Det kan vara svårt att uppfylla vänners förväntningar. Under besöket på Gröna Lund blir Ella besviken på grund av att hon inte längre får all Tommys uppmärksamhet.

- Tommy hade ju faktiskt lovat Ella att de skulle gå på monsterhelgen. Har han ett ansvar att bara gå dit med henne då? Är det moraliskt rätt att i en sådan situation ta med sig flera vänner? Hur hade ni gjort i Tommys situation?

En av anledningarna till att Ellas vänskap med Tommy är så stark är för att hennes föräldrar nästan aldrig är hemma. Han är hennes förebild. Otto däremot har ingen manlig förebild. Hans farfar ligger begravd på en begravningsplats som Otto sköter om, och hans pappa flyttade till Norrland när han var liten.

- Är det viktigt att ha förebilder att se upp till? Har ni någon förebild? Spelar det någon roll vem er förebild är kär i eller vad den har för kläder? Varför/varför inte?

För pedagoger

Otto är tydlig med att han saknar en manlig förebild. Tommys assistent, som är trans, är också en förebild och synliggör hur normbrytande uttryck inte behöver förenas med någon särskild övertydlighet. Personerna på Tommys salong finns där utan att ifrågasättas eller förklaras. Cecilia Wróbel's masteruppsats [När queera barn stör ordningen](#) visar att kraften i barns normbrytande uttryck ignoreras när de tolkas ur ett heteronormativt perspektiv.

Klipp 1
Källa: TriArt

Diskutera strategier för att skapa en utbildningsmiljö som inte domineras av ett heteronormativt perspektiv. Hur tar man vara på det naturliga förhållningssätt till normbrytande som Ella och andra barn har?

Filmen slutar med att Tommy och Steve ska gifta sig. Den 1 juli 2022 kunde samkönade äktenskap endast ingås i 31 av världens 195 självständiga stater, det vill säga 16 %.

Lyssna på klippen från Sveriges radios program "1000 modiga frågor" i Barnradion om hur det varit att komma ut som barn: [Klipp 1](#) [Klipp 2](#) [Klipp 3](#).

Varför tror ni att så många av dem säger att de upplever att det känns fel att komma ut? Vad finns det för strukturer i skolan och samhället som gör att andra sexualiteter än den heterosexuella fortfarande uppfattas som fel?

Avundsjuka

Inom de flesta religioner finns det regler för hur man ska förhålla sig till synd. Inom katolicismen finns de sju dödssynderna högmod, girighet, vällust, frosseri, vrede, lättja och avund.

Avund eller avundsjuka är inte bara en känsla som Ella har. Ottos mamma har en bild av en kvinna på väggen som hon kastar pil på. Kvinnan kallar hon för en "VVS-subba". Enligt Otto är hon orsaken till att hans pappa lämnade dem och flyttade till Norrland.

- Att kasta pil på bilden av ett ansikte är ett drastiskt sätt att hantera sina känslor på. Kan ni komma på några andra sätt för Otto och hans mamma att hantera sorgen över att ha blivit lämnade av pappan?

Idén till att göra Steve avundsjuk genom att låtsas komma med blomsterbud får Otto och Ella när de hjälper Ottos mamma att leverera blommor.

Titta på [klipp 1](#).

Kvinnan som ska ta emot blommorna verkar onekligen ha en hemlig beundrare som hennes pojkvän inte känner till. När Otto och Ella utsätter Steve och Tommy för samma scenario utlöser det också filmens största konflikt.

Varför tror ni att avund är en sådan stark känsla och att den ofta upplevs utan att det ens finns orsaker till den? Hur kan man minska känslan?

Idrott som konfliktlösande

Ellas samarbetsförmåga testas på olika sätt under filmen. Titta på [klipp 2](#) där Steve lockar henne att spela fotboll med honom. När han skadar sig kyler hon hans bula på samma sätt som Tommy gjort på henne tidigare.

Det finns många likheter mellan idrotten och livet. Lagandan från en ishockeyrink och samhörigheten på en volleybollplan finns både i skolklasser och på arbetsplatser.

- Vilken idrott tror ni att er klass hade varit bäst på? Om ni istället skulle vara på en gemensam arbetsplats där allas talanger skulle kunna tas tillvara, vad tror ni att ni skulle ha jobbat med då?

Genom Ellas bus blir Tommy mer och mer kär i en person som reagerar annorlunda än vad han själv hade gjort och som alltså är helt olik honom själv.

- Kan ni känna igen er i det att bli förtjust i någon som skiljer sig från hur ni själva är?

Klipp 2
Källa: TriArt

En skolklass, ett idrottslag eller en arbetsgrupp består av lika många olika personligheter som det finns personer.

• Vad innebär det för styrkor och svagheter att arbeta i grupp?

Fotbollen används både som intresse, metafor och praktiskt redskap i filmen. Ellas klockrena skott i slutet är det som stoppar Steve på flygplatsen till sist.

När Steve försöker lära känna Ella vill han ge henne en fotboll med fotbollslaget Ajax emblem på. Men hon gillar det holländska laget PSV Eindhoven mer. Fotboll är ett exempel på samtalsämne som människor med vitt skilda bakgrund kan prata om, trots sina olikheter.

• Kan ni komma på andra exempel på ämnen som alla i hela världen kan prata om? Hur skiljer de sig från andra ämnen?

Karaoke verkar ge en stor energi till filmens rollfigurer. När Tommy och Steve stämmer upp blir alla, förutom Ella, jättegglada.

• På [Youtube](#) finns det många låtar man kan sjunga karaoke till, bland annat den som sjungs i filmen. Hitta dina favoritlåtar i karaokeversioner och avsluta en tuff skolvecka med en karaokestund i klassen.

Komedin och romantiken

Lill-Zlatan och morbror raring är en romantisk komedi, en bred genre som sträcker sig tillbaka till filmens ursprung. Rollfigurerna visar sin kärlek för varandra på många olika sätt. Tommy förklarar för Ella hur mycket han älskar henne med hjälp av sina ätspinnar, Tommy ger Steve en kyss efter att han skrattat åt saltbuset och vid filmens höjdpunkt kramas det blivande brudparet.

• Vilka fler romantiska eller kärleksfulla inslag finns i filmen? När uppfattade ni att Steve och Tommy är förälskade i varandra?

Filmkyssen spelar ofta en central roll i romantiska filmer och har så gjort genom hela filmhistorien.

• Lyssna på hur skådespelarna Bibi Andersson och Erland Josephson pratar om att spela in kyssar på film i radioprogrammet [Snacka](#) från 1982.

• Har ni sett några filmkyssar som varit lite extra härliga. Kan ni nämna några som är mer omtalade än andra?

• Hur tror ni att det känns att i sitt yrke som skådespelare ibland behöva kyssa tidigare helt främmande människor framför en kamera?

I några scener förändras tempot och den komiska stilen i filmen. Titta på [klipp 3](#) där Otto måste gömma sig under sängen för att sedan klättra ut på husets fasad för att undgå att upptäckas av Steve.

Humorn baseras på språkförbristningar och att rollfigurer är på platser där de absolut inte ska befinna sig. Element

Klipp 3
Källa: TriArt

som såväl skulle kunna vara hämtade från en klassisk fars eller en film av Charlie Chaplin eller Buster Keaton.

- På vilka fler sätt hade scenen kunnat ta form? Hur hade exempelvis en spännande musik och ett större fokus på Ellas letande efter rättorna påverkat scenen?

I filmhistoriens begynnelse gjordes bara stumfilm, vad skådespelarna sa fick man läsa på texttrutor mellan klippen och stämningen sattes genom musik som framfördes i biosalongen. Ni kan se exempel på stumfilm på Filmarkivet.se och bloggen Open Culture listar stumfilmer som publicerats lagligt på andra strömningstjänster.

- Klicka på några filmer och jämför stumfilmen med dagens filmer.
- Hur tror ni att scenen med Otto stått sig i en stumfilm?

När Ellas morbröder kör henne till flygplatsen får vi följa dem i en av filmens mest actionfyllda scener. När de jagas av polisen höjs kameran och följer dem ur ett fågelperspektiv, som om det vore ett datorspel.

- Titta på [klipp 4](#). Spänningen i scenen sticker ut i jämförelse med resten av filmen. Vad hade det blivit för en film om den innehållit fler av den här typen av tempo-fyllda scener?

- Hade filmen kunnat sluta på något annat sätt? Skriv era egna slut på filmen, antingen på egen hand, i par eller i grupp. Hur hade det gått om Ella exempelvis inte lyckats stoppa Steve från att åka hem? Jämför de olika slut som skrivits i klassen och välj någon eller några att göra teater eller film av i klassrummet.

Klipp 4
Källa: TriArt

TIPS PÅ FÖRDJUPNING

Lyssna

Klipp från Sveriges radio-programmet "1000 modiga frågor" i Barnradion

[Klipp 1](#)

[Klipp 2](#)

[Klipp 3](#)

Intervju med Bibbi Andersson och Erland Josefsson från programmet [Snacka](#) från 1982 om filmkyssen.

Läs

BRIS har ett särskilt [forum](#) för HBTQIA-frågor

Cecilia Wróbel masteruppsats "[När queera barn stör ordningen - En studie av pedagogers förhållningssätt till HBTQI-frågor i förskolor i Malmö](#)".

Historik om utvecklingen av hbtq-personers rättigheter i Sverige på [Regeringens webbplats](#).

RFSU:s [debattartikel](#) i Aftonbladet 30 år efter att homosexualitet slutade betraktas som en sjukdom i Sverige.

[Open culture](#), blogg med länkar till stumfilmer som är lagliga att strömma kostnadsfritt.

[Filmarkivet.se](#), Svenska Filminstitutets och Kungliga Bibliotekets webbplats med filmer fria att använda i undervisningen, däribland ett antal stumfilmer som restaurerats digitalt av Filminstitutet.

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Sverige, 2022

Regi: Christian Lo

Producent: Petter Lindblad, Nicholas Sando, Sara Sjö

Producenter: Snowcloud Films AB & Filmbin AS

Klippning: Arild Tryggestad

Foto: Simon Olsson

Originalmusik: Stein Berge Svendsen

Medverkande: Agnes Colliander, Simon J. Berger, Tibor Lukács, Danyar Zeydanlioglu, William Spetz

Tekniska uppgifter

Längd: 80 minuter

Ålder: Barn tillåten

Distribution: TriArt

Filmen kan också finnas i utbudet hos din mediecentral.

REDAKTION

Text: Tim Kronström

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, augusti 2022

KONTAKT

filmiskolan@filminstitutet.se
filminstitutet.se/filmpedagogik

OBS!

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar.

Här kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.
filminstitutet.se/skolbio